

1. -----
2. -----
3. -----
4. -----
5. האגודה לזכויות האזרח בישראל

ע"י ב"כ עוה"ד עביר גיבוראן ו/או ניצן אילני ו/או אבנר פינצ'וק ו/או
עודד פלר ו/או גדיר ניקולא ו/או דבי גילד - חיו ו/או מיכל תגיר ו/או טל
חסין ו/או הגר שחטר ו/או רעות שאער ו/או הילה שרון ו/או עדן גלעד
ו/או יעל זיידמן ו/או אלזה בונייה
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל

העותרים

נגד

משטרת ישראל

ע"י מחלקת הבגצ"ים, פרקליטות המדינה
שד' וולפסון 2, קריית הממשלה ע"ש דוד בן-גוריון, ירושלים 914001
טל': 073-3925590; פקס: 02-6467111

המשיבה

תגובה משלימה לקראת דיון מטעם המשיבה

1. בהתאם להחלטת כב' הנשיא מיום 2.7.26 (בכפוף לקבלת ארכה קצרה); ולקראת הדיון
הקבוע בעתירה ביום 6.7.26, מוגשת בזאת תגובה משלימה מטעם המשיבה, כדלקמן:

2. כזכור, עניינה של העתירה בבקשת העותרים כי בית המשפט הנכבד יוציא מלפניו צווים על
תנאי המופנים אל המשיבה ומורים לה לבוא וליתן טעם כדלקמן:

"א. מדוע לא תצביע על מקור סמכות מפורש בדיון, המאפשר לה
לחסום שכונות וכניסות ליישובים לפרקי זמן ממושכים.

ב. מדוע לא יוסרו חסימות הבטון הבלתי מאוישות אשר הוצבו
בשכונת ס"א הערבית בלוד ביום 25.1.2025.

ג. מדוע לא יוסרו חסימות הבטון הבלתי מאוישות אשר הוצבו
בשכונת ס"ח הערבית בלוד ביום 26.1.2025."

השתלשלות העניינים בעתירה עד כה והתשתית העובדתית בעניינה:

3. העתירה הוגשה ביום 2.2.26. ביום 8.2.26 ניתנה החלטת כב' השופטת רונן כי המשיבים
יגישו תגובה מקדמית עד ליום 19.2.26.

ביום 17.2.26 הגישה המשיבה תגובה מקדמית מטעמה אשר התייחסה לתשתית העובדתית העומדת ביסוד העתירה. המשיבה טענה כי דין העתירה להידחות על הסף שכן הבטונדות שעמדו במוקד העתירה בלוד בשכונת ס"א הוסרו וכי הבטונדות בשכונת ס"ח פונו לשולי הדרך, ומשכך העתירה לא הייתה אקטואלית במועד הגשתה. עוד צוין בתגובה המקדמית בין היתר כי: "בניגוד לנטען בעתירה הבטונדות כלל לא הוצבו לפרק זמן ממושך, אלא למספר ימים בלבד. כך, בשכונת ס"א בלוד הוצבו הבטונדות מיום 25.1.26 ועד ליום 30.1.26, ובשכונות ס"ח מיום 26.1.26 ועד ליום 30.1.26. וכן, לא היה מדובר בחסימה הרמטית של הכניסה לשכונות המונעת לחלוטין את התנועה בציר ואת הכניסה והיציאה מהן, ולא נמנעה גישת רכבי חירום ורפואה לשכונות".

מעבר לכך, במסגרת התגובה המקדמית פרטה המשיבה את הצורך הקונקרטי בהצבת הבטונדות בעיר לוד וסמכות המשטרה לעשות כן – כל זאת כחלק מפעילות מבצעית של משטרת ישראל – במטרה לסכל אלימות ובתוך כך שאיפה ורצון לצמצם ככל הניתן את הפגיעה במרקם חיי התושבים ובחופש תנועתם.

בתוך כך הוסבר "...כי ההחלטה על הצבת הבטונדות מושא העתירה התקבלה על רקע צבר אירועי אלימות חמורים שהתרחשו בחודשים האחרונים בשכונות ס"א וס"ח בלוד, הקשורים לסכסוכי דמים מתמשכים בין מספר משפחות. אירועים אלה מאופיינים בירי מנשק חם על ידי גורמים עבריינים והם גבו מחירים כבדים ובהם פגיעות בגוף ובנפש, גם של תושבים חפים מפשע. החלטה זו התקבלה מכוח תפקידה וסמכויותיה של המשטרה לפעול לשמירה על הסדר הציבורי, שלום הציבור ובטחוננו ולמניעת עבירות וחקירתן, וזאת כחלק מפעילות מבצעית של משטרת ישראל.

על רקע זה, החליט פיקוד תחנת משטרת לוד לנקוט בפעולות מיידיות וזמניות, שכללו הצבת מחסומי בטונדה במיקומים נקודתיים בשכונות אלה: בשכונת ס"א בסמיכות למגורי שתי משפחות מסוכסכות המתגוררות סמוך מאד זו לזו. בשכונה ס"ח, בסמיכות לבית משפחה שהיא צד לסכסוך דמים ארוך וממושך זאת, כחלק מהמאמץ המשטירתי לסכל אירועי אלימות נוספים, ותוך שאיפה ורצון לצמצם ככל הניתן את הפגיעה במרקם חיי התושבים ובחופש תנועתם. כך, הצבת המחסומים מושא העתירה נועדה להקשות על גורמים עבריינים להוציא לפועל אירועי אלימות, לפגוע ביכולתם המבצעית ובאפשרותם לשאת אמצעי לחימה בכלי רכב, וכן במטרה לשבש את יכולת המילוט שלהם מזירת האירוע.

יצוין, כי למשטרת ישראל מגוון אמצעים ושיטות למימוש אחריותה וסמכותה, הצבת הבטונדות במקרה הנדון היא רק צעד אחד מני רבים בהם נוקטת המשטרה. לצד זאת, כוח השיטור המקומי של תחנת משטרת לוד תוגבר בעשרות שוטרי מג"ב, אשר פעלו בזמן שהוצבו הבטונדות וגם כיום לאורך כל ימות ושעות השבוע בשכונות אלה, במטרה לסכל אירועי אלימות ופשיעה ולמנוע כל פגיעה בחיי אדם."

4. בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד, ביום 11.3.26 הגישו העותרים תגובה לתגובתה המקדמית של המשיבה וביקשו לעמוד על העתירה בטענה כי חלק מהסעדים הפרטניים שהתבקשו בעתירה לא התייתרו וכי התשתית העובדתית שתוארה על ידי המשיבה לא הייתה מדויקת (ר' סעיפים 4-6 לתגובת העותרים מיום 11.3.26). בנוסף, עמדו העותרים על כך כי הם עומדים על הסעד העקרוני שעניינו "מדוע לא תצביע על מקור סמכות מפורש בדן, המאפשר לה לחסום שכונות וכניסות ליישובים לפרקי זמן ממושכים".

5. ביום 12.3.26 ניתנה החלטת כב' השופטת רונן כי העתירה תיקבע לדיון בפני הרכב בהקדם. בהתאם, דיון בעתירה נקבע ליום 6.7.26.

6. ביני לביני, ביום 16.4.26 פנו העותרים לבית המשפט הנכבד ב"בבקשה לקיום דיון דחוף". במסגרת פנייתם (שלמיטב הבדיקה, לא נערכה קודם לכן למטרה על-ידי תושבים), טענו העותרים כי ביום 13.4.26 "נחסמה מחדש שכונת ס"ח".

7. ביום 23.4.26 הגישה המשיבה תגובה לבקשה זו, בה טענה כי בנסיבות העניין אין כל מקום לקיום דיון דחוף בעתירה, וכי דין הבקשה להידחות, תוך הותרת מועד הדיון המקורי, הקבוע ביום 6.7.26, על כנו. בתוך כך, צוין כי מבירור שנערך מול משטרת ישראל העלה, כי ביום 13.4.26 סמוך לשעה 12:00 הציבה תחנת משטרת לוד חסימת בטון (בטונדות) בדרך בשכונת ס"ח בלוד. כן צוין כי "לפני מספר ימים, ככל הנראה בלילה שבין 16.4.26, ל-17.4.26 מלבני הבטון של החסימה נדחקו לשולי הכביש שלא על ידי משטרת ישראל, באופן שעדיין לא אפשר למכונית לעבור בדרך זו [ויובהר כעת, כי נפלה שגגה בנוסח והכוונה הייתה לכך שהתאפשר מעבר מכוניות בשלב זה-הח"מ] ללא כל קשר, ביום 20.4.26 נערכה הערכת מצב מבצעית נוספת בראשות מת"ח לוד ולאחר בחינת מכלול המידע הקשור לסכסוך הוחלט בשלב זה, על פינוי של חסימות הבטון מהמקום".

יובהר כי במסגרת התגובה מיום 23.4.26 עמדה המשיבה על הצורך בהצבת הבטונדות באותה עת, כדלקמן:

"בירור שנערך מול משטרת ישראל העלה, כי ביום 13.4.26 סמוך לשעה 12:00 הציבה תחנת משטרת לוד חסימת בטון (בטונדות) בדרך בשכונת ס"ח בלוד. החסימה הוצבה כאקט זמני והכרחי, כחלק ממאמץ משטרת נרחב לסיכול כוונות פגיעה בחיי אדם נוכח סכסוך דמים מתמשך שמאז שפרץ התבטא בריבוי אירועי אלימות חמורים שגבו פגיעות רבות בגוף ובנפש. המיקום שנבחר להצבת החסימה נועד להעניק לכוחות השיטור הפרוסים בשטח אחיזה מבצעית ושליטה טובה יותר בשטח ופיקוח על הגעה ויציאת כלי רכב כדי להקשות להוציא לפועל פעולות פגיעה ונקם ולסייע בשיבוש יכולת מילוט מהזירה.

ההחלטה על הצבת החסימה במיקום זה התקבלה לאחר הערכת מצב בראשות מת"ח לוד, ביום 12.4.26 במסגרתה עלה שקיים חשש ממשי לפגיעה חמורה בנפש עקב הסלמה שחלה בסכסוך, הסלמה שנלמדה ממידע מודיעיני שהצביע על כוונות פגיעה ונקם, על רקע מנשר שהופץ על ידי משפחה שהיא צד לסכסוך בו הזהירה שכל גורם שיתערב בסכסוך יפגע ולאחר שארעו מספר מקרי רצח הקשורים לסכסוך, האחרון שבהם ביום 7.4.26.

יצוין, כי החלטה להציב את הבטונדות התקבלה לאחר שנמצא ונבדק שלרשות תושבי השכונה עומדים מספר צירי גישה חלופיים שלא מכבידים או מאריכים באופן ניכר את זמן נסיעתם מהשכונה למרכז העיר ולאחר שנשללו אפשרויות להציב חסימות נוספות במיקומים אחרים בשכונה בהעדר דרכים חלופיות.

...

[...] יובהר כי ההחלטה על הצבת בטונדות בשכונה לפרק זמן קצוב, שלגביה מתקיימות הערכות מצב מבצעיות בתדירות גבוהה, מידי כמה ימים, התקבלה על רקע צבר אירועי אלימות חמורים לרבות אירועי רצח שהתרחשו בחודשים האחרונים, הקשורים לסכסוכי דמים מתמשכים בין מספר משפחות שאחת מהן מתגוררת במתחם מגורים בסמוך לחסימה. אירועים אלה מאופיינים בירי מנשק חם על ידי גורמים עבריינים והם גבו מחירים כבדים ובהם פגיעות בגוף ובנפש, גם של תושבים חפים מפשע. החלטה זו התקבלה מכוח תפקידה וסמכויותיה של המשטרה לפעול לשמירה על הסדר הציבורי, שלום הציבור ובטחונו ולמניעת עבירות וחקירתן, וזאת כחלק מפעילות מבצעית של משטרת ישראל, ונטועה במתחם שיקול הדעת המבצעי של המשטרה. בצד האמור, נבחן גם מרקם החיים של התושבים, ובהקשר זה – ניתן גם לפנות למשטרה באופן בלתי אמצעי ככל שיש טענה קונקרטית בעניין.

8. ביום 27.4.26 קבע בית המשפט הנכבד כי "מבלי לחוות דעה ביחס לטענות הצדדים לגבי החסימות - לא ניתן בשלב זה להקדים את מועד הדיון. הדיון יתקיים במועדו".

9. נכון למועד כתיבת שורות אלה, לא מונחות אפוא חסימות ארעיות בשכונות שלגביהן הוגשה העתירה, ולא הונחו חסימות כאמור למעלה מחודשיים ימים. הדבר נבחן על ידי מפקדי המשטרה בעיר לוד במחוז מרכז בהתאם לצורך המבצעי ולתשתית העובדתית בעיר.

10. ככל שבית המשפט הנכבד יראה בכך צורך, וכלל שתינתן הסכמת העותרים, ועל אף שהחסימות הארעיות בלוד הוסרו זה מכבר, באפשרות המשיבה להציג בבית המשפט הנכבד חוות דעת סודית במעמד צד אחד הנוגעת לתשתית העובדתית ביחס לסכסוכים בעיר לוד שבגינה הוצבו החסימות נשוא העתירה. כמו כן, נציג המשטרה יוכל להרחיב על אפקטיביות הכלי המבצעי של הצבת החסימות באזור מושא העתירה.

11. לא למותר לציין, כי בכל הנוגע לעיר לוד בימים אלה ממש נדחתה על הסף בשל כוללניותה עתירה שעניינה בטענה לטיפול לוקה בחסר של המדינה בפשיעה בעיר לוד, במבט כולל, בדגש על כוח האדם העומד לרשות משטרת לוד לצורך זה (ראו: בג"ץ 48650-01-25 עיריית לוד נ' משרד לבטחון פנים/שרות בתי הסוהר (24.6.26)).

סמכות משטרת ישראל להציב חסימות ארעיות

12. סעיף 3 לפקודת המשטרה [נוסח חדש], תשל"א-1971 (להלן: **פקודת המשטרה** או **הפקודה**), אשר כותרתו "תפקידי המשטרה" קובע כדלקמן: "משטרת ישראל תעסוק במניעת עבירות ובגילויין, בתפיסת עבריינים ובתביעתם לדין, בשמירתם הבטוחה של אסירים, ובקיום הסדר הציבורי ובטחון הנפש והרכוש".

סעיף 4, אשר כותרתו סמכות הכללית של שוטרים קובע כך: "לכל שוטר יהיו כל סמכות, חסיון וחסיונות הכרוכים במשרת שוטר לפי כל דין, ויטול על עצמו כל תפקיד ואחריות הכרוכים בה".

סעיף 4א עוסק בסמכות והאחריות של שוטרים במקרים של חשש ממשי לפגיעה חמורה בביטחון הנפש או הרכוש, וקובע כי:

(א) "מצא שוטר כי קיים חשש ממשי לפגיעה חמורה בביטחון הנפש או הרכוש, רשאי הוא –

(1) להורות לכל אדם הנמצא באזור או במקום שבו קיים החשש האמור, הוראה סבירה הדרושה באופן חיוני לשם הצלת הנפש או הרכוש או למניעת הפגיעה, ובכלל זה להורות על מניעת גישה לאזור או למקום, או יציאה ממנו;

(2) להורות לגוף הצלה, כהגדרתו בסעיף 90א, לפעול במסגרת תפקידו וסמכויותיו על פי כל דין;

(3) לצורך הצלת הנפש או הרכוש –

(א) להיכנס לכל מקום שהכניסה אליו דרושה באופן חיוני ולהשתמש בכוח סביר כלפי אדם או רכוש לצורך ביצוע סמכות הכניסה כאמור, ובלבד שהשוטר זיהה עצמו לפני מי שנמצא במקום והודיע לו את המטרה שלשמה נדרשת הכניסה, ביקש את הסכמתו לכניסה והזהירו כי יש בכוונתו להשתמש בכוח לצורך הכניסה; חובת הזיהוי, ההודעה והאזהרה כאמור לא יחולו אם נוכח השוטר לדעת כי לא נמצא איש במקום;

(ב) לעשות כל פעולה הדרושה באופן חיוני, ולהשתמש בכוח סביר כלפי אדם או רכוש לצורך ביצוע פעולה כאמור.

(ב) שימוש בסמכויות כאמור בסעיף קטן (א) ייעשה, ככל שהנסיבות מאפשרות זאת, באישור קצין משטרה.

(ג)

(1) לא תוגש תובענה נגד אדם על מעשה או מחדל שעשה בתום לב על פי הוראה שקיבל לפי סעיף קטן (א)(1) או (2) (בסעיף קטן זה – מבצע הוראה) והמקים אחריות בנזיקין;

- (2) (2) בתובענה נגד המדינה על מעשה או מחדל של מבצע הוראה לא יחולו הוראות סעיפים 25 ו-28 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש].
- (ד) פעל אדם, בלא שכר, בהתאם להוראה שניתנה לו לפי סעיף קטן (א) או לפי סעיף 290 – יראו אותו כמתנדב כהגדרתו בסעיף 287 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, ויחולו עליו הוראות פרק י"ג לאותו חוק.
- (ה) האמור בסעיף קטן (א) אינו בא לגרוע מסמכויות שוטר לפי כל דין. (פקודת המשטרה [נוסח חדש], תשל"א-1971 - מאגר נבו). (ההדגשות הוספו- הח"מ).

סעיף 5 לפקודת המשטרה עוסק ב"תפקידים של שוטרים" וקובע:

- "במיוחד, ובלי לגרוע מהוראות סעיפים 4 ו-4א, יהא מתפקידו של כל שוטר –
- (1) לקיים סדר בדרכים הציבוריות, ברחובות הציבוריים, במעברים, ברציפים, במקומות נחיתה, ברציפי רכבות, בנמלים, בנהרות, בתעלות, באגמים ובכל מקום שיש לציבור גישה אליו;
 - (2) למנוע הפרעות בשעת התקהלות או תהלוכה בדרכים הציבוריות וברחובות הציבוריים, או בסביבת בית תפילה בשעת תפילה בציבור, וכן כל אימת שדרך, רחוב, מעבר, רציף או מקום נחיתה עלולים להיות דחוסים או חסומים;
 - (3) ליתן דעתו על עבירות הנעברות בדרך, בכביש, ברחוב, במעבר או במקום ציבוריים;
 - (4) לקבל לרשותו מציאה או רכוש שאין עליו תובעים, ולנהוג בו באופן שנקבע;
 - (5) לעצור כל אדם שיש לו יסוד סביר לחשוד בו כי הוא מחזיק או מעביר, בכל אופן שהוא, רכוש גנוב או כל דבר שהחזקתו אינה חוקית, ולחפש בכליו ובגופו של אדם כאמור."

13. בפסיקותיו לאורך השנים הכיר בית המשפט הנכבד פעם אחר פעם בסמכויותיה של המשטרה, המוקנות לה מכוח סעיפים 3-5 לפקודת המשטרה, לקיים את תפקידיה. סמכויות אלה הוכרו גם במצבים בהם הפעלתן כרוכה בפגיעה בזכויות. כך, לדוגמה, במסגרת בג"ץ 1336/17 **אבו זהרה נ' השר לביטחון פנים** (פורסם באר"ש, 19.10.17) נקבע כי המשטרה מוסמכת לסגור חנויות ובתי עסק במזרח ירושלים לאחר אירועים של פיגועים והפרות סדר. כך גם בעניין הטלת מגבלות על זמן מקום ואופן עריכת הפגנות ותהלוכות אשר לדעתה עשויות לסכן בהסתברות קרובה לוודאי את שלום הציבור (ר' בג"ץ 6536/17 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' משטרת ישראל** (פורסם באר"ש, 8.10.17); כך גם בהטלת הגבלות על תפילת יהודים בהר הבית (בג"ץ 6013/18 **מוקד – המרכז הישראלי לקידום הדמוקרטיה והגנה על זכויות אדם נ' משטרת ישראל** (פורסם באר"ש, 28.2.21).

כן לא למותר להפנות לבג"ץ 7839/19 **פלוני נ' משטרת ישראל** (פורסם באר"ש, 19.10.20), אשר עסק בצעדים שננקטו על ידי המשטרה להגן על בני משפחה שהיו מצויים בסכסוך דמים עם משפחה אחרת. בהקשר זה קבע בית המשפט הנכבד כי למשטרת ישראל מסור שיקול הדעת באשר לדרכי המימוש של הסמכות והאחריות המוקנית לה במסגרת סעיף 3 לפקודת המשטרה: "במסגרת תפקידה ואחריותה כאמור של משטרת ישראל לעסוק

ב"בטחון הנפש והרכוש", מסור למשטרת ישראל שיקול דעת מקצועי רחב, בין היתר באשר לדרכי המימוש של סמכותה ואחריותה זו. משטרת ישראל אינה רק בעלת הסמכות החוקית לעניין זה. בידיה גם הכלים, הידע המקצועי, הניסיון, המשאבים והמידע הרלבנטי לשם מימוש אחריות זו, ולשם קבלת החלטה בכל מקרה נתון באשר לדרכי הפעולה שיש לנקוט, ובית משפט זה לא ייטה להתערב בשיקול דעתה." (סעיף 21 לחוות הדעת של כב' השופט מזוז).

וראו והשוו גם דנג"ץ 2707/21 **משטרת ישראל נ' עמותת טבקה - צדק ושוויון ליוצאי אתיופיה** (29.12.2021) בסעיף 15 להחלטת כב' השופט הנדל.

14. לענייננו, במסגרת אחריותה של משטרת ישראל לשלום הציבור וביטחונו ועל מנת לממשה, משתמשת המשטרה במגוון כלים ואמצעים. **המשטרה רואה בהצבת חסימות ארעיות ככלי מבצעי אשר מסייע לה במקרים המתאימים ועל יסוד תשתית עובדתית מתאימה להתמודד בפשיעה חמורה.** לעיתים, במסגרת הטיפול בפשיעה חמורה, מתעורר חשש ממשי לפגיעה חמורה בביטחון הנפש או הרכוש, המצריך, במקרים חריגים, נקיטה בפעולות שיאפשרו פיקוח על אזור/ שכונה ויצרו חיץ בין אזורים, והכל על מנת למנוע פגיעה חמורה בשלום הציבור וביטחונו.

בתוך כך, וכפי שנעשה במרחב מושא העתירה, המשטרה הציבה חסימות ארעיות קשיחות. זאת, מכוח הסמכות הנתונה לה בסעיפים 3-5 לפקודת המשטרה, ובפרט לפי הסמכות שהוקנתה לה מפורשות בסעיף 4א: "מצא שוטר כי קיים חשש ממשי לפגיעה חמורה בביטחון הנפש או הרכוש, רשאי הוא – להורות לכל אדם הנמצא באזור או במקום שבו קיים החשש האמור, הוראה סבירה הדרושה באופן חיוני לשם הצלת הנפש או הרכוש או למניעת הפגיעה, ובכלל זה להורות על מניעת גישה לאזור או למקום, או יציאה ממנו".

אין ספק שסעיף 4א לפקודה מסדיר בלשון מפורשת את סמכותה של המשטרה להציב חסימות, בהתקיים התנאים הקבועים בסעיף. כפי שיפורט בהמשך הדברים, מאחר שמדובר בסמכות רחבה היא מופעלת על יסוד תשתית עובדתית קונקרטית ובאופן מידתי.

יובהר, כי הסעיף לא הוגבל אך למקרה של "אירוע אסון המוני" כטענת העותרים, וכך נאמר בהקשר זה בדברי ההסבר להצעת החוק: "אגב הכנת החוק המוצע התעורר הצורך להסדיר בחוק במקביל גם את סמכויותיו של שוטר כלפי אנשים כאשר הדבר נדרש באופן חיוני לשם הצלת חיי אדם או מניעת נזק חמור לבריאות, וזאת גם בנסיבות שאינן עולות כדי אסון המוני" (ראו בעמ' 1072).¹

¹ הצ"ח ממשלה 194 מיום 19.7.05.

לעמדת המשיבה, הסמכות להצבת חסימות ארעיות מוקנית לה כאמור מכח סעיפי הסמכה אלה בפקודת המשטרה, ובפרט גם סעיף ההסמכה המפורש – סעיף 4א המקנה סמכות מפורשות להורות לכל אדם על מניעת גישה לאזור או למקום, או יציאה ממנו.

לא למותר יהיה לציין, למען שלמות התמונה כי אף לפני תיקון פקודת המשטרה בשנת 2005 נעשה שימוש בעבר על ידי המשטרה בכלי המבצעי של הצבת חסימות ארעיות. כך למשל, הוצבו על-ידי המשטרה במסגרת מבצע "אי ירוק בים" הן מחסומים קשיחים (שאינם מאוישים) והן מחסומים נושמים (מחסומים מאוישים) בחמש שכונות בעיר לוד וזאת במסגרת מבצע שנערך במשך שנה וחצי להתמודדות עם תופעת הסמים בעיר. למען הסדר הטוב יצוין, כי למיטב ידיעת המשיבה בשעתו, החסימות הלא מאוישות בוצעו על קרקעות מדינה או עירייה, תוך חסימת דרכים פירטיות ולא מוכרזות, שנפרצו על ידי התושבים עצמם על קרקע שאינה שייכת להם וללא ההיתר. בעניין מבצע 'אי ירוק בים' אף התנהל ההליך בפני בית המשפט הנכבד משך למעלה משנה וחצי, אשר נמחק בתום המבצע (בג"ץ 4780/04 מוחארב נ' משטרת ישראל 10.1.06).

בעניינו, החסימות הארעיות הוצבו כאמור בהתאם לסמכות בסעיף 4א והן הוצבו לשם הצלת חיי אדם לפרק זמן קצוב, וזאת להבדיל ממבצע של מלחמה בסמים שהתנהל לאורך שנה וחצי.

מעבר לכך, כעולה מהליכים אחרים, המשטרה משתמשת בכלי של חסימות לא מאוישות, לרבות גם בנסיבות מסוימות שהצריכו זאת לחסימות לתקופות ממושכות. כך למשל, בשנת 2021 הוגשה עתירה נגד הצבת "קוביות הבטון שהוצבו על רחוב אל ח'רובה שבירושלים המזרחית, באופן שחוסם את אחת הכניסות לשכונת אל-עיסאווייה"- בג"ץ 2035/21 עיסאווי נ' משטרת ישראל ואח' (20.6.22, להלן- בג"ץ עיסוואי), וזאת בהמשך לעתירה קודמת בנושא משנת 2014 (בג"ץ 7625/14 אבו ריאל נ' השר לביטחון פנים (11.8.16)).

במסגרת בג"ץ עיסוואי הבהירה המדינה כי באותו מקרה, תכלית הצבת הבטונדות, היא הגנה על שלום הציבור וביטחונו, ואשר התקבלה בסמכות ועל יסוד שיקול דעתה המקצועי של המשטרה, על רקע מספר רב של אירועי הפרות סדר ואלמוות חמורים שקרו, ועודם קורים, באותו אזור. בתוך כך הסבירה המשטרה, כי הצבת הבטונדות נועדה למנוע מעבר כלי רכב במקום האמור, כך שיקשה על מפרי סדר לצאת דרכו את עיסאווייה ולהימלט דרכו חזרה לתוך השכונה. המדינה הבהירה באותו הליך, כי לעמדתה הפעלת סמכות המשטרה בהצבת החסימה נעשתה כדין, היא סבירה ומידתית.

בעניין עיסוואי, אשר הסתיים בפסק דין ביום 20.6.22 לא מצא בית המשפט הנכבד לקבוע כי המשטרה פועלת בחוסר סמכות, ונקבע כי: "לאחר שמיעת טיעוני הצדדים ובהמלצתנו הודיעה באת כוח העותרים כי הם אינם עומדים על העתירה. כפי שהובהר בטיעוני המשיבים המשטרה תמשיך לקיים הערכות תקופתיות מדי חודשים אחדים על מנת לבחון מחדש בכל עת האם החסימה באמצעות הבטונדות עדיין נחוצה לצורך שמירה על בטחון

הציבור, וכמו כן הובהר על ידי בא כוח העירייה כי קידום המסלול התכנוני בכל הנוגע לציור 2 אפשרי גם בעת שהחסימה בעינה.

16. **מכל מקום, ברי כי על הפעלת הסמכות מטעם משטרת ישראל להיעשות לתכלית ראייה, בסבירות ובמידתיות.**

על מנת להתוות את שיקול הדעת של הדרג הפיקודי בבואו לקבל החלטה על הצבת חסימה ארעית כאמור, מגובשת בימים אלה הנחיה מבצעית שעניינה "הצבת חסימות ארעיות לשמירה על חיי אדם במסגרת טיפול בפשיעה חמורה". על פי הנמסר, טיוטת הנחיה נמצאת בישורת האחרונה של הליכי האישור.

נציין למען הסדר הטוב, כי במסגרת טיוטת הנחיה זו, משורטטים התנאים להפעלת הסמכות, התכלית העומדת ביסודה ובהם קיומו של חשש ממשי לפגיעה חמורה בביטחון הנפש או הרכוש; וכי החסימה נדרשת לצורך שמירה על חיי אדם ועל שלום הציבור וביטחונו. בנוסף, טיוטת ההנחיה צפויה לשרטט את תהליך קבלת ההחלטה על הצבת חסימה ארעית כאמור, הדרג המאשר, הערכות המצב העיתיות הנדרשות לרבות ככל שנדרשת המשך הותרת החסימה. בנוסף, במסגרת ההנחיה יפורטו תבחינים שעל הקצין הבכיר לשקול במסגרת הערכות המצב, ובתוך כך תשתית המבססת חשש ממשי לפגיעה חמורה בנפש או ברכוש; התכלית המבצעית לשמה נדרשת החסימה; פירוט חלופות להשגת התכלית ובחינת קיומם של אמצעים אחרים אשר פגיעתם בחופש התנועה ובמרקם חיי התושבים פחותה; השפעת החסימה על חופש התנועה וחיי התושבים ובחינת קיומן של דרכי גישה חלופיות; פעולות נוספות שבוצעו לסיכול האיום; מעמדה הסטטוטורי של הדרך הרלוונטית, התייחסות להיבטי בטיחות של משתמשי הדרך ועדכון הרשות המקומית.

17. מהאמור עולה אפוא, כי בניגוד לנטען בעתירה, אין המדובר בחסימות שנועדו "לחסום שכוונות וכניסות ליישובים לפרקי זמן ממושכים" או "חסימות הרמטיות" (ר' סעיף 59 לעתירה). **הצבת החסימות הארעיות נועדה לשמירה על חיי אדם במסגרת טיפול בפשיעה חמורה**, ולשם כך גם מגובשת טיוטת הנחיה מבצעית כאמור – וזאת תוך איזון בין הצורך במניעת הפגיעה חמורה בביטחון הנפש או הרכוש לבין חופש התנועה ומרקם החיים של התושבים.

כאמור, המשטרה רואה בכלי של חסימות הארעיות במקרים המתאימים, ככלי מבצעי המסייע לה במלחמה בפשיעה, אשר היקפה וחומרתה בימים אלה הן מן המפורסמות, וזאת לצד כלים ואמצעים אחרים העומדים לרשותה. כאמור, ברי כי במסגרת הפעלת סמכויותיה עליה לערוך את האיזונים הדרושים בכל ומקרה ומקרה, כמפורט לעיל. לעניין זה לא למותר להפנות, בשינויים המחוייבים, גם לדבריה בהקשר אחר של כבוד השופטת (כתוארה אז) ד' בניש בבג"ץ 1890/03 **עיריית בית לחם ו-21 אח' נ' מדינת ישראל, משרד הביטחון**, פ"ד נט(4) 736, 757 (3.2.05), כי:

"ברי כי הפגיעה הכרוכה בשלילה מוחלטת של חופש התנועה חמורה מהפגיעה הנובעת מהגבלה חלקית של חופש התנועה, וכי ככל שמידת ההגבלה פחותה יותר כך פוחתת עוצמת הפגיעה. כך למשל נקבע לעניין עוצמת הפגיעה בחופש התנועה בהקשר של סגירת כבישים, כי לא הרי סגירת כביש המהווה דרך גישה בלעדית כסגירת כביש שלצדו נשמרות פתוחות דרכי גישה חלופיות; לא הרי סגירת עורק תחבורה ראשי כהרי סגירת כביש שכונתי-פנימי; לא הרי סגירת כביש שמשמעותה חסימת גישה מוחלטת, כהרי סגירה שמשמעותה הארכת מסלול הנסיעה של המשתמשים בדרך והכבדה גרדא; וככל שהארכת מסלול הנסיעה וההכבדה הנובעות מסגירת הכביש פחותה יותר כך פוחתת עוצמת הפגיעה בחופש התנועה [...]". אכן, לא הרי מניעה מוחלטת של התנועה כהרי עיכובה של התנועה והכבדה עליה, וככל שמידת ההכבדה פוחתת כך פוחתת עוצמת הפגיעה בחופש התנועה." (ההדגשה לא במקור).

18. בעתירתם, מפנים העותרים למקרים אחרים בהן ביצעה המשטרה חסימות כאמור. וכפי שניתן לראות מדובר בחסימות ארעיות, כאשר כל מקרה נבחן על-ידי הדרג הפיקודי וההחלטה להציב את החסימה ולהורות על המשך הצבתה נטועה היטב בשיקולים מקצועיים של משטרת ישראל, ונועדה להתמודד עם הסיכון הקונקרטי באותו מקרה על יסוד תשתית עובדתית מבצעית. בהקשר זה, אשר לטענות העותרת לפגיעה בזכות לשוויון יובהר – כי החסימות בשכונות השונות שצינו העותרים התבצעו בשל המצב ששרר בשכונות אלה בנקודת הזמן הרלוונטית ומכוח תפקידה וסמכותה של המשטרה לטפל בפשיעה חמורה, ועל בסיס תשתית עובדתית קונקרטית, ולא בשל מוצאם האתני של תושביהן.

עוד יובהר, כי ככל שיש לתושבים טענות כלפי המשטרה ביחס להצבת החסימות הארעיות- ניתן לפנות למשטרה באופן בלתי אמצעי, ובמידת הצורך, גם לפנות לאחר מכן לערכאות.

19. טרם חתימה, במסגרת הודעת העדכון מטעמם מיום 30.6.26 התייחסו העותרים בהרחבה לחסימה אחרת, שאינה מעניינה של העתירה דנן, בג'סר א-זרקא. כעולה מהודעת העותרת בשעתו הוגשה בעניינה של חסימה בג'סר א-זרקא עתירה נפרדת (בג"ץ 33581-01-26) אשר נמחקה בהיותה תאורטית בשל הסרת החסימות באותו מועד. כעולה מהודעתה ונספחיה העותרת פנתה בעניין החסימה הנוכחית שם למשטרת ישראל וקיבלה מענה מנומק. יובהר, כי עתירה זו על סעדיה הוגשה בעניין חסימות ארעיות באזור לוד. ככל שלעותרים טענות ביחס לחסימה באזור ג'סר א-ז'א-שעניינה נסמך על תשתית עובדתית פרטנית שונה, הרי שפתוחה בפניהם הדרך לנקוט בהליכים בעניין זה, כפי שנעשה בעבר. ואולם לעמדת המשיבים אין מקום להידרש לבחינת העניין העובדתי הפרטני ביחס לחסימה במקום אחר במסגרת העתירה דנן.

20. נוכח כל האמור, לעמדת המשיבה דין העתירה להימחק.

21. תגובה זו נתמכת בתצהירם של נצי"מ מידד לביא, מפקד תחנת לוד ושל רפ"ק גור אריה אשל, ראש תחום תכניות ונהלים בחטיבת המבצעים במשטרת ישראל.

היום, י"ז בתמוז תשפ"ו

2 ביולי 2026

יעל הרבסט, עו"ד
עוזרת במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

מוריה פרימן, עו"ד
סגנית בכירה א' במחלקת
הבג"צים בפרקליטות המדינה